

www.vcmstudy.ir

یادداشت
نفت و گاز

بررسی پیاده‌سازی قیمت‌گذاری پلکانی در مورد بنزین

تاریخ انتشار: ۲۰ دی ۱۳۹۷

دولت ایران پس از استخراج نفت از چاه و پالایش آن در پالایشگاه‌ها، سوخت‌های بنزین و گازوئیل را با قیمت‌هایی بسیار کمتر از قیمت‌های واقعی در اختیار مردم قرار می‌دهد. دلیل این امر، دستوری بودن قیمت سوخت در کشور و تبعیت نکردن آن از قیمت‌های جهانی است. همچنین دولت سعی کرده است که قیمت سوخت را متناسب با درآمد مردم تنظیم کند. هرچند که قیمت بسیاری از کالاها و خدمات در ایران متناسب با قیمت‌های جهانی و متأثر از آنهاست اما سوخت بالاجبار از این موضوع مستثنی شده است. پایین بودن قیمت سوخت در کشور مشکلاتی از جمله قاچاق سوخت را به همراه داشته است. راه حل نهایی جلوگیری از قاچاق، رساندن قیمت‌ها به سطح بین‌المللی است اما مسیر رسیدن به این هدف باید مشخص شود.

در کشور ایران قیمت برق و گاز بصورت پلکانی محاسبه می‌شود و هر مشترکی که بیشتر مصرف کند، هزینه بیشتری می‌پردازد. البته در مدل پلکانی باز هم یارانه تخصیص پیدا می‌کند اما پرمصرف‌ها یارانه کمتری به ازای هر واحد مصرف می‌گیرند.

اگر مدل پلکانی برای مصرف بنزین پیاده‌سازی شود، خانوارهای کم‌مصرف می‌توانند مانند گذشته از بنزین ارزان‌قیمت بهره‌مند شوند و خانوارهای پرمصرف نیز باید هزینه بنزینی که مازاد بر میانگین جامعه مصرف می‌کنند را بپردازند. از طرفی قاچاقچیان نیز نمی‌توانند بیشتر از مقدار مشخصی بنزین ارزان‌تر از قیمت FOB خریداری نمایند و از این رو قاچاق بشدت محدود می‌شود.

برای مدیریت مصرف بنزین و کاهش یارانه پنهان آن که سالانه بیش از ۸ میلیارد دلار است، مدل‌های مختلفی ارائه شده است اما نکته‌ای که باید در همه آنها رعایت شود، پلکانی کردن قیمت بنزین است. برای دستیابی به موقعیتی که بتوان یارانه سوخت را به کلی حذف کرد، می‌توان از مسیرهای مختلفی حرکت کرد اما مدل قیمت‌گذاری پلکانی می‌تواند مسیر نزدیکی به سوی هدف یادشده باشد. سهمیه‌بندی بنزین نیز خود یک مدل قیمت‌گذاری پلکانی است که در آن تنها یک پله [بین قیمت پایه و قیمت ثانوی] وجود دارد اما اجرای مدل چندپله‌ای که پله آخر آن به قیمت جهانی برسد، از نظر اجتماعی آسان‌تر بوده و قاچاق را حتماً محدودتر خواهد کرد.

مدل ساده‌ای که می‌توان در اینجا پیشنهاد داد، سهمیه ۶۰ لیتری به قیمت ۱۰۰۰ تومان و افزایش ۲۰۰ تومانی هر لیتر به ازای هر ۱۰ واحد افزایش مصرف است. نمودار زیر نشان‌دهنده مدل پیشنهادی قیمت‌گذاری پلکانی بنزین است.

یادداشت

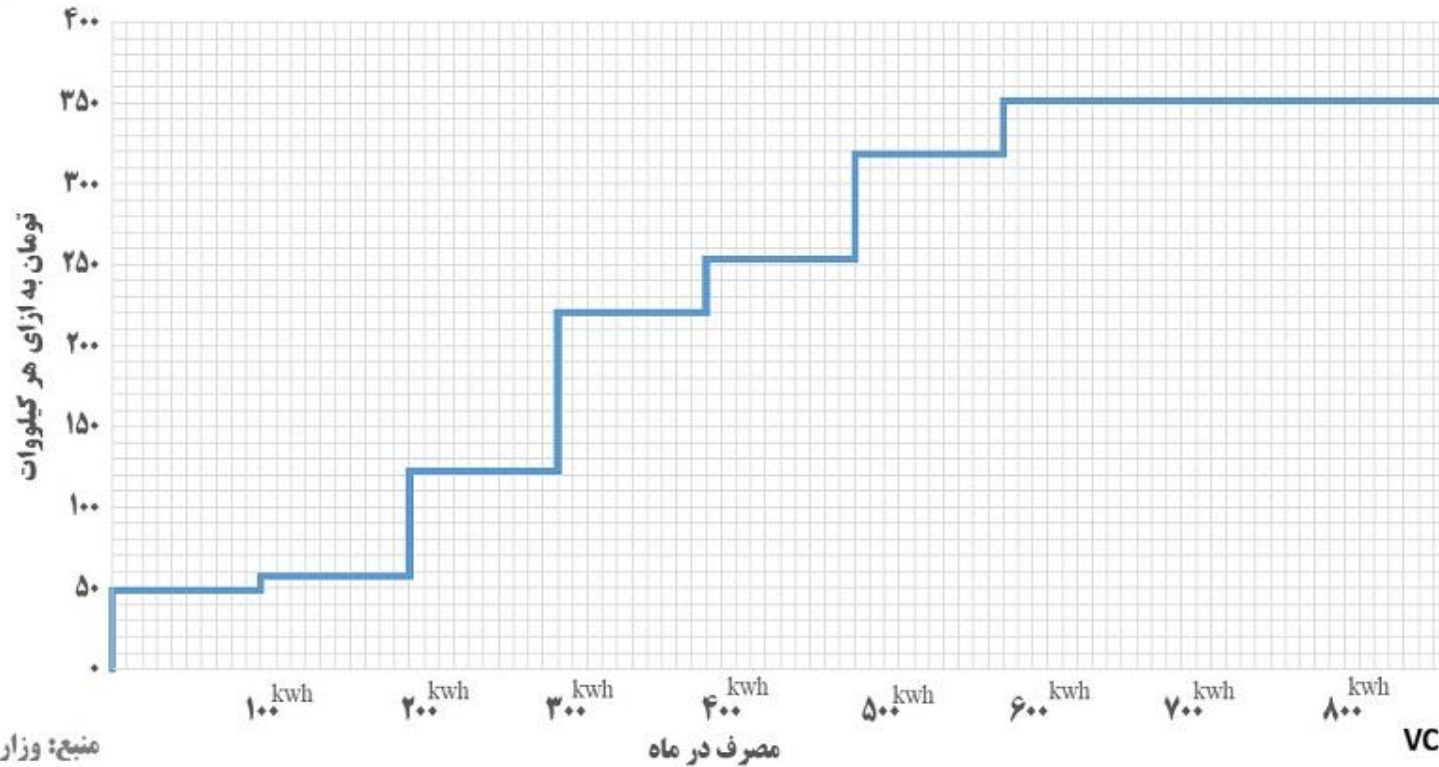
نفت و گاز

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

بهای هر کیلووات ساعت برق مصرفی مشترکین خانگی مناطق عادی

منبع: وزارت نیرو

VCMStudy.ir

یادداشت

نفت و گاز

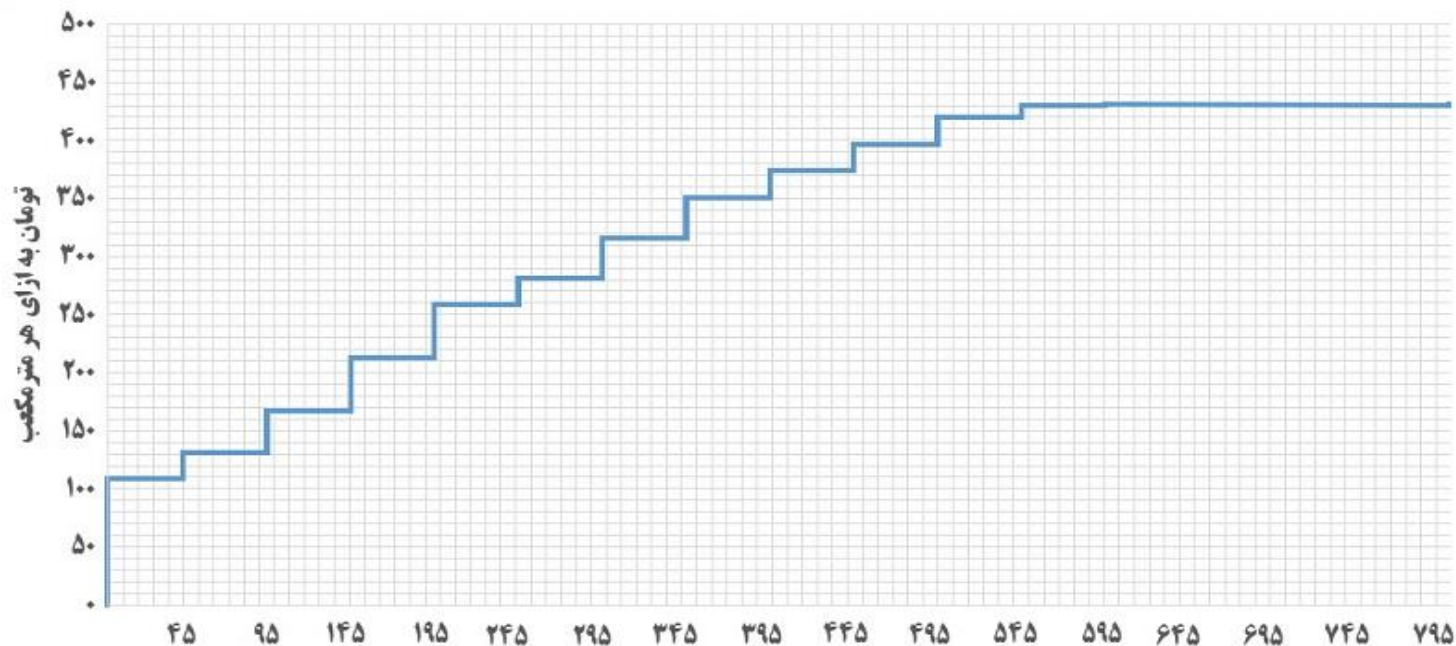

www.vcmstudy.ir

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

بهای هر متر مکعب گاز مصرفی مشترکین خانگی در ماه‌های گرم

منبع: شرکت ملی گاز

مصرف (متر مکعب)

VCMStudy.ir

یادداشت

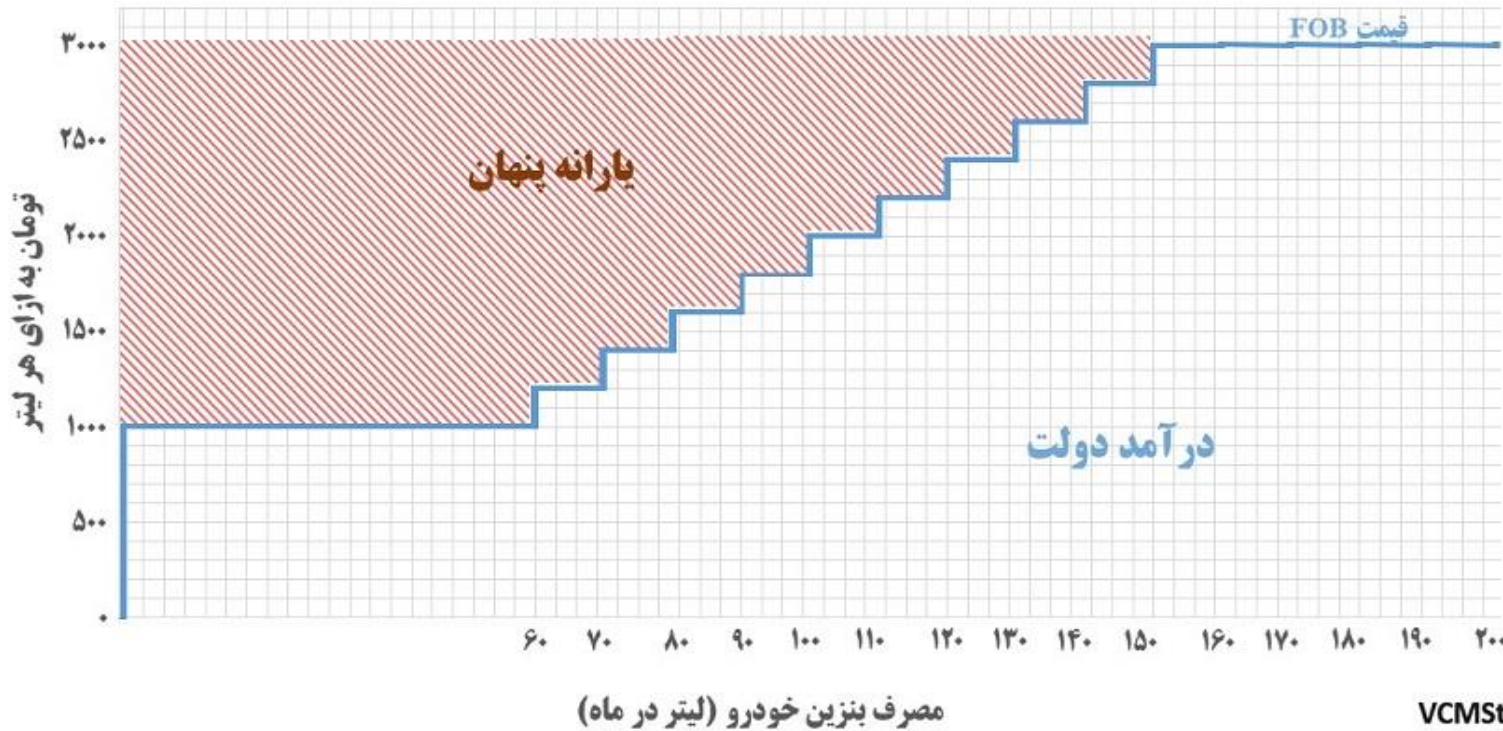
نفت و گاز

www.vcmstudy.ir

مدل پلکانی قیمت‌گذاری بنزین

VCMStudy.ir

یادداشت

نفت و گاز

www.vcmstudy.ir

بررسی پیاده‌سازی قیمت‌گذاری پلکانی در مورد بنزین

بر اساس مدل پیشنهادی، قیمت بنزین تا ۶۰ لیتر برای هر خودرو به قیمت ۱۰۰۰ تومان محاسبه خواهد شد و پس از آن به ازای هر ۱۰ لیتر مصرف بیشتر، قیمت ۲۰۰ تومان افزایش می‌یابد تا جایی که قیمت برای مصرف‌کنندگان بیش از ۱۵۰ لیتر در ماه معادل ۳۰۰۰ تومان برای هر لیتر (قیمت FOB محاسبه خواهد شد. بر اساس آمار ۶۶٪ مصرف‌کنندگان شخصی بنزین بین ۰ تا ۷۰ لیتر در ماه، ۲۰٪ بین ۷۰ تا ۱۰۰، ۶٪ بین ۱۰۰ تا ۱۳۰، ۳٪ بین ۱۳۰ تا ۱۵۰ و ۵٪ بیش از ۱۵۰ لیتر در ماه بنزین مصرف می‌کنند. بر این اساس می‌توان گفت که میزان درآمد ریالی دولت از فروش داخلی بنزین در حالت پلکانی تقریباً ۱۰ هزار میلیارد تومان (۱.۲۵ میلیارد دلار) در سال بیشتر می‌شود. همچنین یارانه پنهان نیز از ۶۶ هزار میلیارد تومان (۸.۲۵ میلیارد دلار) در سال به ۵۶ هزار میلیارد تومان (۷ میلیارد دلار) در سال کاهش می‌یابد.

یادداشت

نفت و گاز

مرکز مطالعات زنجیره ارزش معتقدست که آزادسازی قیمت کالا و خدمات لازمه تعامل فناورانه با سایر کشورهاست. در کشور ایران مردم تنها نیمی از هزینه‌های زندگی را خود می‌پردازند و نیم دیگر آن توسط یارانه‌های دولتی تأمین می‌شود. لازمه خروج از این وضعیت، توانمندسازی مداوم اقتصاد خانوارها و حذف تدریجی و سیستماتیک یارانه‌هاست. یارانه بنزین که حدود ۸٪ از کل یارانه دولتی را در بر می‌گیرد، یکی از کالاهایی است که چندین بار تا کنون افزایش قیمت را تجربه کرده است اما هنوز نرخ دستوری و یارانه‌ای دارد. برای کاهش یارانه بنزین مدل‌های مختلفی تحت بسترهای گوناگونی ارائه شده است اما یکی از ساده‌ترین روش‌ها، پیاده‌سازی نظام قیمت‌گذاری پلکانی روی کارت‌سوختهای فعلی است. قیمت سایر حامل‌های انرژی نیز می‌تواند تنها با تغییرات پله‌های مصرف، به سمت کاهش یارانه انرژی حرکت کند.

www.vcmstudy.ir

امیدواریم از مطالعه این سند، استفاده مفید برده باشید
نقطه نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارید
VCMStudy@gmail.com